

Ujesztendő, tégy még csodát!
 Virraszd ránk évek vig sorát.
 Akaszd újra az ősi földbe
 A magyar ekét s boronát...
 Kik jártunk eddig rongyosan:
 Köszöntsünk vig-virágosan!
 S magyar Ujévre harangozzon
 Kolozsvár, Brassó s ott fenn, Pozsony!

(Székely N. Sándor).

Hogyan tanultam meg írni?

A napsütéses hosszú ősre kegyetlen tél következett. A nagy hófúvások betemették a házunkat, nem lehetett mozdulni se ki, se be. A vasárnapok csak olyanok voltak, mint a hétköznapiak, lelkes állat nem vetődött felénk soha, s nekem nem volt egyéb mulatságom, mint hallgatni a szelek üvöltését. A szelek nagyon oda voltak szokva a padlásunkra, s én már a szavukról megismertem, melyik az északi, melyik a déli, melyik fúj Dunánról, melyik Tiszáról. Álmatlan éjtszakákon sokat elhallgattam, mikor összevesztek a széltestvérek a nádtetőn és harsogva-zugva kergették egymást ki s be a szelelőlukakon.

Édesapám egyszer odaintett magához. Azt kérdezte tőlem, mit szólnék hozzá, ha iskolába odaadna Kесе kalaposhoz.

— Mert ott van már az időd gyermekem és olyan oktanul mégse nőhetsz fel, mint a ló-sóska az árokparton.

Azt hiszem, akkor estem gondolkozóba először életemben. Fülhegygyel hallottam már én egyet-mást Kесе kalaposról, de azok nem voltak valami szivvidámitó dolgok. Ez a jó ember csak nyáron foglalkozott kalaposmesterséggel, télen beállt tanítónak. Persze csak olyan, vad tanítónak. Szegény emberek adták keze alá gyerekeiket, akik messzillették vagy drágállották az igazi iskolát. A Kесе kalapos iskolájában nem kellett se könyv, se írka. A kalapos az ajtaja felső felére fölírta krétával az ábécét, s a gyerek addig rajzolta őket az alsó felére, míg egészen irástudó nem vált belőle. Meg lehetett tanulni minden betűt, csak az ipszilont nem. Arról azt tartotta a kalapos, hogy az nem magyar betű és azt nem is tanította. Aki az ő iskolájában nevelkedett tudóssá, azt arról lehetett megismerni, hogy mindent i-vel irt, amit más rendes ember ipszilonnal. Az ő diákjai nem azt kérdezték egymástól, hogy vagy, hanem azt: **hogi vagi?**

Én azonban nem találtam szép játéknak sem az egyik iskolát, sem a másikat. Mirevaló az iskola? A sárgarigók se járnak iskolába, a gyikok se járnak, mégis egészen jól megélnek. Az édesapám se járt iskolába, mégis olyan madarat tud cifráz-

ni a subára, hogy majd megszólal. Hiszen olvasni olvas az ember, mikor megolvassa, hogy hányat szól a kakuk, vagy hogy hány tojás van a vércsefészkekben, de azért ugyan nem érdemes iskolába járni. Irni is ír az ember szücskrétéval a láda tejére, vagy sárga földdel a ház falára mindenféle szép lovakat, huszárokat, akasztott embereket, de annak mindnyájának van értelme. Hanem mindenfelé krikszkrakszokat firkálni, amik semmihez sem hasonlítanak ezen a világon, ugyan mire való ilyen bolondságokat csinálni?

— Szeretném, ha ember lenne belőled, gyerekem — rezentett ki apám abból a nagy hallgatásból, amibe beleestem, míg ezeket elgondoltam.

— Az is leszek, édesapám — feleltem rá hirtelen, de aztán jobbnak láttam lenyelni a többit, amit mondani akartam. Hogy ember lesz én belőlem, nem is kicsi. Cimeres nagy ur, ország bírāja! Csak én egyszer nyomára jöjjenek azoknak a kincseknek, amiknek a bűbajos Küsmödi a tudója.

Persze, a Küsmödi kincsei meg nem menthettek volna engem a Kесе kalapos iskolaműhelyétől, ha drága jó édesanyám meg nem ment. De ő az ölébe huzott és megcirógatta a bozontomat.

— De ilyen téiben nem adom ám ki szegénykémet a házból. Gyenge virágszálam, dehogyan eresztem ki ebbe a vad időbe! Tél fagyában, hófúvásban botorkálni, hogy engedhetném! Hóban elbukna, jégen elcsuszhatna, rossz gyerekek megkergethetnék, kutyák megszaggathatnák. Kесе kalapos tudományát nyáron is megtalálhatja. Aztán meg annyit én is tudok, mint az a vén szeleburdi. Ne félj kincsecském, úgy megtanítalak én téged írni, olvasni, hogy püspökkorodban se felejtet el!

— No, azt megnézzük — nevette el magát édesapám. Én magam is azt gondoltam, hogy no, azt szeretném látni, mikor énbőlőlem szülém tudós embert csinál.

Hát pedig azt csinált. Olyan fortélyt eszelt ki, amilyen csak anyaszivektől telik.

Akárhogy fütötték a bubost, a szoba ablaka egész télen át ki sem engedett. S az a befagyott ablak volt az én szobátlám, édesanyám gyűrűsujja rajta a palavessző. Lesz-e valaha a világon gyémántból faragott íróvessző, mely drágább lehetne a munkában megbarnult, jeges vizekben megvörösödött, éles szelektől reszelőre fújt vézna ujjnál, mely sütés, főzés, mosogatás után fáradhatatlanul kopogott a jégvirágos üvegen? És lesz-e valaha a világon szépíróember, aki utánozni tudná azokat az ide-oda csuszkáló, hol hanyattvágódó, hol orrabukó furcsa ákom-bákomokat, melyek korcsolyázó tündérek szeszélyes lábnyomához hasonlítanak.

Sokat sirtunk, sokat kacagtunk azon a télen. Voltak gonosz, makacs betűk, amelyek nem akartak szót fogadni tanítómes-

terüknek se és voltak kedves, derék, barátságos betűk, amiket az én ügyetlen ujjam is egyszerre elő tudott hívni. A „g” betűnek sohase fogom megbocsátani azokat a könnyeket, melyek a világ legdrágább szeméből omlottak miatta. S az „o” betűre mindig úgy fogok gondolni, mint áldásra nyitott szájra. Ezt kedveltem legjobban, mert ez volt a legkönnyebb. Le tudtam írni a számmal is: csak rá kellett lehelnem egész közelről az ablakra. Egyszer ugyan odafagyott az orrom hegye, de édesapám megvigasztalt azzal, hogy marad abból elég, ha a fele lefagy is.

A világból csak annyit láttam ezen a télen, amennyit a jégbe karcolt betűkön keresztül látni lehetett. Fagyott madarakat a hóban. Néha egy-egy ijedt nyulat. Egyszer messziről az öreg Küsmödit is láttam.

Azon estén ezt a szót kapartam bele a jégvirágok mezejébe:

K i n c s.

Édesapám odaállott mögém a mécsessel, hogy jobban lássa, mit dolgozom. A betűk árnyéka óriásivá nyulva vetődött ki a hóra s úgy reszketett a mécs lobogásában, mint valami varázsírás.

— Te, az S-et megfordítva irtad! — kacagott édesapám —, nézd, így kell azt írni.

Azzal a körmével egy rendes S betűt hasított az ablak jégébe. De én ravaszul csóváltam a fejemet, hogy engem nem lehet bolonddá tenni. Tudom én, hogy az az igazi, amire szülém tanított.

S ha gyorsan írok, most is sokszor megesik velem, hogy megfordítva írom az S-et, mint ahogy falusi szabók cégtábláján látni. S mikor észreveszem a hibát, mindig teleszalad a szemem könnyel és megcsókolom a szívemmel a ráncos öreg kezét, amely a kigyóbetűt először mutatta meg nekem.

Télikép

Ilyenkor a szobánk, mint a sziget,
S körötte a hideg lég, mint a tenger.
Kis kucsmáinkon zuzmara zizeg,
S piros arcokkal, könnyező szemekkel
Haza jövünk. Kezünkben korcsolya,
Reánk süt a lámpácska mosolya
És fő a kedves kávé, forr a tej,
A pesztonka perecért szalad el
És pihegünk s szemünk bámulva néz
S a sárga gesztenyén végigcsorog
A rózsaméz.

(Kosztolányi Dezső.)